

יז. ומליל יז עם משה למימר: יח. ותעביר, פיורא דנחשא, ובסיסיה דנחשא לקדוש, ותתין יחיה, בין משפן זמנא ובין מדבחה, ותתין ספן מנא: יט. ויקדשון, אהרן ובניהי

יח וידבר יהוה אל-משה לאמר: ועשית כיור נחשת וכנו נחשת לרחצה ונתת יט אתו בין-אהל מועד ובין המזבח ונתת שמה מים: ורחצו אהרן ובניו יחיה, בין משפן זמנא ובין מדבחה, ותתין ספן מנא: יט. ויקדשון, אהרן ובניהי

79 דניאל א ה.

ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני וגו' (שם לח כז), הא רש"י למדת שתיים היו: אחת בתחילת נדבתן אחרי יום הכפורים בשנה ראשונה, ואחת בשנה שנייה באייר משהוקם המשכן. ואם תאמר וכי אפשר שבשניהם היו ישראל שוים ו' מאות אלף וגו' אלפים וחמש מאות וגו', שהרי בכסף פקודי העדה נאמר כן (שם כז), ובחומש הפקודים אף בו נאמר כן: ויהיו כל הפקודים שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים (במדבר א מו), והלא בשתי שנים היו, ואי אפשר שלא היו בשעת מנין הראשון בני י"ט שנה שלא נמנו ובשנייה נעשו בני כ'. תשובה לדבר: אצל שנות האנשים בשנה אחת נמנו, אבל למנין יציאת מצרים היו שתי שנים, לפי שליציאת מצרים מונין מניסן, כמו ששנינו במסכת ראש השנה¹¹, ונבנה המשכן בראשונה והוקם בשנייה שנתחדשה שנה באחד בניסן, אבל שנות האנשים מניין למנין שנות עולם המתחילין מתשרי, נמצאו שני המנינים בשנה אחת: המנין הראשון היה בתשרי לאחר יום הכפורים שנתרצה המקום לישראל לסלוח להם, ונצטוו על המשכן, והשני באחד באייר¹². על עבדת אהל מועד, הן האדנים שנעשו בו.

(יח) כיור, כמין דוד גדולה, ולה דדים המריקים בפיהם מים. וכנו, כתרגומו: בסיסיה, מושב מתוקן לכיור. לרחצה, מוסב על הכיור¹³. ובין המזבח, מזבח העולה שכתוב בו¹⁴ שהוא לפני פתח משכן אהל מועד, והיה הכיור משוך קמעא ועומד כנגד אור שבין המזבח והמשכן, ואינו מפסיק כלל ביניהם, משום שנאמר: ואת מזבח העולה שם פתח משכן אהל מועד (להלן מ כט), כלומר מזבח לפני אהל מועד ואין כיור לפני אהל מועד, הא כיצד, משוך קמעא כלפי הדרום, כך שנויה בזבחים¹⁵.

11 ב ב. 12 במדבר רבא א ת. 13 ולא על כנו הקרוב דממנו אי אפשר לרחץ. 14 להלן מ כט. 15 נט א.

(יז) וידבר, תחילת פרשה הוא. (יח) ועשית, כנו, כמו מכונתו, והעד מכונות שלמה³⁵. והנה בעבור שהוא כתוב בין אהל מועד ובין המזבח, לאות כי המזבח אינו סמוך אל פתח האהל, רק הוא קרוב אליו³⁶, והנה³⁷ באמצע לנכת מזבח הקטרת, והיה הכיור בין האהל ובין המזבח נוטה לאחד הצדדים. ולא הזכירו הכתוב³⁸, כי על דרך הסברה אין הדעת נוטה להיות הכיור נכח מזבח הקטרת שהוא לנכת מקום הכפרת³⁹. (יט) ורחצו, הזכיר צורך הכיור בעבור המשרתים שהם אהרן ובניו ודורותיהם. ולא הזכיר משה עתה, כי הוא לבדו יעשה כן כל ימי היותו חי⁴⁰, אבל הזכיר זה בשעת מעשה⁴¹.

35 כיור אחד על המכונה האחת (מ"א ז לח). ואת הכירות עשה על המכנות (דהייב ד יד). 36 הסבר לפסוק: ואת מזבח העולה שם פתח משכן אהל מועד (להלן מ כט), והנה בין מזבח העולה ופתח המשכן היה הכיור. 37 פתח המשכן היה לנוכח מזבח הקטרת שהיה מכון לפרוכת. כ"י פריס: והיא, מרגליות טובה: והנה, כנראה שהכונה בכך לפרוכת, כמו שנאמר בסוף. 38 הכתוב לא הזכיר את מקומו של הכיור אם היה נוכח פתח המשכן, וכך נוכח מזבח הקטרת והפרוכת. 39 כלומר, לא היה בפתח המשכן. ראה רש"י. 40 ולא זרעו אחרי. 41 ראה להלן מ לא.

רמב"ן (יט) ורחצו אהרן ובניו וגו', הרחיצה הזו דרך כבוד שלמעלה, כי כל הקרב לשולחן המלכים לשרת וליגע בפת בג המלך וביין משתין⁷⁹ רוחץ ידי, בעבור היות הידים עסקניות⁸⁰, והוסיף כאן לרחוץ הרגלים בעבור היות הכהנים משרתים יחפים. ויש בבני אדם שיש ברגליהם זוהמה וכיעור. ועל דרך האמת בעבור היות ראש האדם וסופו הידים והרגלים, כי הידים למעלה מכל 79 דניאל א ה. 80 סוכה כז ב.

מהר"ם (יח) ועשית כיור נחשת וכנו נחשת לרחצה, לרחצה ד' במסורת¹ לומר לך כל כיור שאין כל כך גדול שיכולין לרחוץ ממנו ארבעה בני אדם אינו כיור². וגם רמז בפסוק שלאחריו בפרשת אלה פקודי ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו (להלן מ לא).

1 במסורת: שלפניו כתוב ה' במסורת, ראה עיטור בכורים שצ"ל ד', והם: א' – זה שלפניו. ב' – שמות מ ל ג' ד' – דבה"ב ד ו. 2 זבחים יט ב.

חזקוני. כופר פעם אחרת כשהיו נמנים, ולכך לא נתנו כופר כשנמנו במדבר סיני, אבל בימי דוד כבר נתבטלה המלאכה ולכן נגפו. (יח) ועשית כיור, לפי שאינו אלא להכשר מצוה לא כתב מצוות עשייתו למעלה עם שאר הכלים³⁰. כיור נחשת וכנו נחשת לא היו להם בדים והיו נשואים על העגלות. בין אהל מועד ובין המזבח, בחוץ כרי שיכנסו נקיים לעשות העבודה. (יט) ורחצו ממנו, ולא בתוכו³¹.

30 בכור שור. 31 זבחים כא א.

ראב"ע (יח) ויאמר הגאון בעבור שהבא אחרי כסף הכפורים הכיור, הקצר כי יוקח ממנו לצורך הקרבה והתעלה²⁷. ובעבור [שבא אחרי הקטרת גם הוא מכסף הערה, ובעבור] שהזכיר בצלאל והחכמים [29 אחרי כן] להורות, כי החכמים המלמדים את הכהנים הלכות שחיטה וקמיצה, גם הם יקחו הוצאתם מכסף הכפורים. ובעבור שאמר מחלליה מות יומת (להלן לא יד) על פי בית דין, גם בית דין יקחו הוצאתם מכסף הכפורים. כיור נחשת, צורתו ידועה. ומלת כנו, מגזרת על כנך (בראשית מ ג), והוא מקום לכיור וגדול ממנו. ופירוש "כן" כמו מכונה, כי כן בבנין הבית²⁹. ולא הזכיר ארכו ורחבו, רק יעשה כדי המראות כאשר אפשר³⁰. והושם בין האהל ובין המזבח שישמר שלא יכנס באהל עד שירחץ.

(יט) ורחצו אהרן ובניו, ולא אחרים. ובאלה פקודי³¹ משה 27 כלומר, רמז בזה שמכסף הכפורים יוקח לצורך הכיור. 28 וההוספה ע"פ כ"י בודפסט ראה מהר"י פליישר שם הע' 12. 29 ע"פ כ"י הג"ל, ראה שם הע' 13. 29* מ"א ז מנ. 30 להלן לח ח. 31 שם מ לא.

ספורנו (יח) ועשית כיור, גם זה הכלי³² לא הוזכר למעלה עם שאר הכלים, כי לא היתה הכוונה בו להשכין שכינה במקדש כענין הכוונה באותם הכלים כמבואר למעלה, אבל היתה הכוונה להכין את הכהנים לעבודתם³³.

5 כמו מזבח הקטרת, ראה לעיל פס' א. 6 ואינו אלא להכשר מצוה.